

Ima vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2687 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2687 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVI.

Cena lista

Entered as second-class matter January 16, 1922, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 1. decembra (December 1), 1933.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 235

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Linčarska pobesnelost — naj-
večja sramota Amerike

Zadnje nedeljo je množica 3000 moških v San Joseju, Cal., navalila na okrajno ječo, razvalila vrata, polastila se dveh zločincev in ju odvlekla v bližnji park, kjer sta bila obešena vsak na enem drevesu vpičilo 15,000 gledalcev. Zločinca sta po aretaciji priznala, da sta ugrabila 12-letnega sina nekega bogatega in ga vrgla v morje, kjer je utonil, nakar sta od očeta zahtevala \$40,000 odkupnine.

Zločin je bil dovolj ostuden in velik — nikdar pa ni zločin tako ostuden in velik, da bi ga moglo oprati masno zločinstvo linčanja, ki je že od nekdaj tipljena sramota ameriške civilizacije!

Podrobne vesti o nedeljskem linčanju v Californiji so nova slika drhalske pobesnelosti, ki je navadno očituje ob vsakem kakem barbarstvu in ponižanju človeške množice na krdelo krivdanih zverj, zlasti na ameriškem jugu, kjer so linčanja zamorcev na dnevnem redu in samolokrat za prazen nič.

Te vesti pripovedujejo, da je drhal v parku strastno uživala linčanje in dala izraz uživanja v tuljenjem kakor pri gledanju fotoballske igre. Med gledalci je bilo na stotine žensk, deklet in mater z otroci, ki so držale stroke kviksi, da so mogli videti obešanje! Eden jetnikov se je srdito branil in stolčki so mu obraz v kašo, strgali obleko in ga obesili nagega na ječnega in ga obesili nagega na ječnega — neznega spola. Kasneje je množica okupirala dotični dvorci in ju dokraja obrezala in olupila, hotoč "suvenirjev" in spomenikov na bestrdni do-padek!

Psihologi pojasnjujejo linčar-je izbirne kot "drhalski kompleks", ki je nemogoč pri po-tomstniku. Množica enostavno podirja hipno v trdno veri, da dela dobro. Neki psiholog je zapisal, da se tudi skupina naj-pomembnejših duhovnov lahko na-take tega "drhalskega komple-ksa" in izvrši zločin, ne da bi se zavedala, da dela kaj slabe-ga, dokler ni že prepozno. Pri-padnik vsakega sloja je podvr-žen temu kompleksu. To potr-juje vsi linčarski izbruhi, pri- katerih so udeleženi razumniki kakor navadne barabe in de-lavci kakor businessmani.

Kje je vzrok teh divjaških po-tov? Prav v korenu socialno-ekonomskih razmer in deloma v korumpirani ameriški justici. Linčarski umori so socialni zločini. Linčarska drhal misli, da rešuje čast svojega mesta, ne pomisli pa, da s tem zametu-je redno justico. Čemu so nam množice in ves aparat javnega reda, ki stane milijone dolar-jev, če lahko drhal sama izvr-ši sodbo in kazen? To je enak anarhije.

Veliko krivde je na oblasteh. Federalna vlada še danes nima moči, da bi kaznovala linčar-je — in vendar je edino ona kom-petentna, da lahko doseže kriv-ke, ker je nad vsakim lokalnim sodiščem. Kljub temu se še ni mogla izogniti odgovornosti za linčarske madeže je naj-večja.

Kalifornijski governor Rolph ne odobrava dvojni linčarski zakon v San Joseju in izjavlja, da bo oprostil vsakega, ki bi bil aretiran zaradi tega. Go-vorner je odprto dejal, da so "linčarski izbruhi" njegove drža-ve dali dober vzgled vsej Ame-rici in obzvaluje, ker ne more odstraniti zločincev v zaporih iz-ključno s "krim drhavljanom".

Govorner Rolph je s to izjavo drhalsko linčarsko "ju-stice" nad redno justico, katero mora trpeti kot vrhovni urad-nik države. S tem je pokazal, da ni vredn governerske časti in sparta med barabe, ne pa od-govorne državne uradnike!

SOCIALISTIČNA STRANKA O PRIZNANJU RUSIJE

Predsednik eksekutive pravi, da mora ameriško ljudstvo pri-znati tudi ruski ideal: odpravo profitnega sistema

Chicago. — "Rooseveltovo priznanje Rusije je važen korak, ki je moral priti, ameriško ljudstvo pa mora kmalu slediti s prizna-njem ruskega ideala: odprave profitnega sistema, če se hočemo izogniti kaosu."

Te besede je naglasil Leo Krzycki, predsednik eksekutive so-cialistične stranke, ki je rekel, da je stranka že od leta 1919 stalno urgirala priznanje Rusije, ne radi trgovine ali pa, da bo Amerika lahko deportirala neza-veljene Ruse, "ampak zato, ker ve-rujemo v ideje in ideale države, ki je odpravila profitni sistem."

Krzycki pravi, da se je Roose-velt odločil za priznanje v tem času, da odvrne pozornost od sla-be sreče, ki jo ima z NRA, kar pa ne dela tega koraka manj va-žnega. Priznanje tudi ne more pri-nesti toliko trgovine kakor jo nekateri pričakujejo — sploh pa je ameriški velebiznis Rusijo že zdavnaj priznal.

"Ford, DuPont, General Elec-tric in U. S. Steel se niso ozirale na gobeždanje Hamiltona Fisha. Te družbe so znale, da ima so-vjetska Rusija najmočnejšo vlad-o v Evropi in je mnogo boljši riziko kakor pa Francija, Nem-čija in tudi Anglija. Z njo so pričele biznis, ne da bi čakale na formalno vzpostavitev diplomatskih odnosov."

"Vsed tega je domneva, da bo priznanje močno vplivalo na tr-govino, na šibkih nogah. Rusija bo mogla nekoliko več kupova-la v Ameriki, ne bo pa v take fantastični meri kakor nekateri napovedujejo."

"Drugi korak, ki mora slediti priznanju Rusije, je ta, da mora ameriško ljudstvo priznati ruski ideal — ekonomski red brez pri-vatnega profita."

"V petnajstih letih se je Ru-sija povzpela iz slabotne in po-lakoti prizadete države v močno in prospero deželo. To je dose-gla s koncentriranjem na en sam princip — na odpravo privatnega dobička. Tlačeno pod nogami močnega, neskrupuloznega in ne-zmožnega vladajočega razreda raztrgano in razbito po več letih vojne in obteženo z ignoranco, je bilo rusko ljudstvo smatrano za najbolj zaostalo v Evropi. Da-nes je Rusija edina država, ki ne trpi vsled krize."

"Medtem ko tako zveni 'zma-goviti narodi' štejejo svoje brez-poselne v milijonih, je rusko ljudstvo zaposleno. In medtem, ko so težke industrije v Evropi in Ameriki v mrtvilo, se Rusija pomiče stalno naprej. Ona je do-segla s tem, da se je iznebila posedujočega razreda, ki je luk-sus na telesu družabnega siste-ma."

"Ker so ruski voditelji pre-vezeli po vojni razdejano deželo v od vojne ponorelem svetu, so se morali poslužiti sredstev za obdržanje kontrole, ki bi v Ame-rici ne bila potrebna. In ker so imeli opraviti z neizobraženimi volilci, katerim so bile demokratske metode tuje, so bili prisilje-ni izvajati kontrolo ne le proti razlaščenim aristokraciji, nego tu-med razlaščenim članom delavske-ga razreda, ki niso imeli dovolj vizije, da bi mogli zapopasti njih stremljenje in delo."

"Socialisti obzvalujemo, da tret-ja internacionala kvari ruski us-peh s svojim dogmatičnim in-spi-šem s svojim dogmatičnim in-spi-šem"

(Dalej na 2. strani.)
Dokler Združene države trpe v svoji sredi linčarska barbar-stva in takšne governerje, ki zverstva te vrste zagovarjajo — nimajo pravice dajati lekci-jam drugim narodom zaradi bar-barskih činov! —

Zmaga rudarskih stavkarjev

Izvojevali so skoro vse svoje za-hteve

Gallup, N. M. — (FP) — Po trinajstih tednih vročega boja proti milici in kompanijskim po-bojnikom, so rudarski stavkarji v tem okolišu izvojevali veliko zmago. Kompanije so pristale na osem izmed enajstih zahtev, ob-tem pa so stavkarji dosegli iz-pustitve 29 voditeljev, ki so bili zaradi stavkovnih aktivnosti vr-ženi v zapor. Stavko je vodila levičarska unija NMU, ki je pri-družena Trade Union Unity ligi.

Med zahtevami, na katere so delodajalci pristali, so priznanje rudarskih odborov, imenovanje tehničarja po rudarjih in ob-ljube, da ne bo nikake diskrimi-nacije proti voditeljem stavke.

Herbert Benjamin, glavni taj-nik Svetov brezposelnih, ki je bil obsojen na eno leto zapora pred vojaškim sodiščem, je med tisti-mi voditelji stavkarjev, ki so bi-li izpuščeni iz ječe.

Stavka se je vrnila v zname-nju brutalnosti s strani držav-ne milice in operatorjev. Avto-ritete so prepovedale zborovanj stavkarjem, milica je napadala stavkovne straže in vpditlji, ki so bili poslani v zapor, so morali živeti ob kruhu in vodi. Več stavkarjev je bilo ranjenih pri na-valih miličnikov.

Majord John Moore je repre-zentiral vladni delavski odbor pri pogajanjih za končanje stavke.

Stavka v čikaških klavni-cah konšana

Delavci izvojevali 10-odstotno zvišanje mezde

Chicago. — V sredo zjutraj se je 6000 stavkajočih delavcev v čikaških klavnicah vrnilo na delo. Federalni delavski posredovalni odbor je dosegel spravo med obema strankama v prejšnji no-či in delavci so končali štrajk, ki je trajal dva dni. Klavniške družbe so pristale na 10% zvi-šanja mezde, druge sporne toč-ke se pa bodo reševale pred po-sredovalnim odborom. Družbe so tudi obljubile, da ne bo nobe-nih diskriminacij napram delav-cem; vsi stavkarji se lahko vr-nejo na delo.

Nova zmaga stavkarjev!

10,000 svilopredilcev zmagalo

Paterson, N. J., 30. nov. — 10,000 stavkajočih delavcev v tu-kajšnjih svilopredilnicah je zma-galo v stavki, ki je trajala 14 tednov. Izvojevali so 15-odsto-tno zvišanje mezde, 44-urni de-lovnik v tednu in priznanje svo-je unije, ki je včlanjena v Ame-riški delavski federaciji.

Brezposelnostno zavarovanje pro-tekira 40 milijonov delavcev

Zeneva. — Ljudje, ki smatra-jo zavarovanje proti brezposel-nosti za miloščino in se boje, da se bo svet podr, ako bo to zava-rovanje ostalo permanentna us-tanova, so pravkar zvedeli, da okrog 40,000,000 delavcev po vsem svetu uživa to protekcijo proti izgubi službe. L. 1919 je bilo samo 5,000,000 delavcev za-varovanih proti brezposelnosti.

To zanimivo dejstvo je bilo objavljeno te dni po mednarod-nem uradu dela in tvori del po-ročila, ki bo predloženo medna-rodni konferenci za brezposel-nostno zavarovanje, ki se odvori v Zenevi 8. decembra.

Desetim komunistom bodo-odsekali glave!

Berlin, 30. nov. — Deset komu-nistov je bilo večerj obsojenih na smrt z obglavljenjem. Ob-toženi so, da so ubili Hitlerjevega četaša v zadnjem februarju, ko še ni bilo v veljavi sedanjega zakona, na podlagi katerega so bili obsojeni!

DEMONSTRACIJE BREZPOSELNIH V PITTSBURGHU

1600 brezposelnih navalilo na mest-no hišo. Pomožne oblasti se ta-koj zganile

Pittsburgh, Pa. — Nad 1600 brezposelnih, med njimi 400 žensk, je te dni "obiskalo" urad-reliefnega direktorja, kateremu so predložili kup pritožb radi ne-zadostne in slabe podpore. Urad-so navalili z več strani v skupi-nah po 80 in spravili pokonci vse osebe v mestni hiši.

Demonstracijo je organizirala Unemployed Citizens liga pod vodstvom socialistov. Robert Lieberman, njen predsednik, je pomožnemu direktorju predložil spomenico pritožb nanašajoče se na deljenje podpore in na zahte-ve brezposelnih. Pomožni direk-tor Mills je skušal nepovabljeni "obiskovalce" odgnati z obljubo, da bo njihov odbor zaslišal po-zeje, ampak so njegovo željo pre-aril in ga prisilili, da je po-slušal njih pritožbe.

Slednje so recitirale in raz-glabljale revščino in trpljenje sto-letin družin in posebno tistih, ki imajo poleg pomanjkanja vae-ga tudi bolezen v stanovanjih. Splošna potreba je premog in pa obleka. Lieberman je naglašal, da je pomožna mašinerija popol-noma odpovedala in da je skraj-ni čas, da se odgovorne oblasti z-ganejo in jo reorganizirajo.

Reliefni administrator je po poslušanju brezposelnih pristal na takojšnje reševanje najnu-jnejših slučajev, katere so pred-ložili v detajlnem opisu. V akcijo je bil pozvan mestni kon-troler, ki je prevzel oskrbo pre-moga za brezposelne. Tega so najpotrebnejšim družinam do-važali ves dan v nedeljo in skoraj vso noč od nedelje na ponedeljek kar je dokaz, da je bila demon-stracija učinkovita.

Direktno pogajanje Hit-lerja s Francijo

Diktator je baje dal pogoje za vrnitev na razorožitveno kon-ferenco

Pariz, 30. nov. — Vest vztra-jajo, da je Hitler dal francoske-mu poslaniku v Berlinu sledeče pogoje za vrnitev Nemčije na razorožitveno konferenco v Ze-nevi: Nemčija mora dobiti ga-rancijo za povečanje svoje stal-ne armade na 300,000 mož, 200 letal, nekaj tankov in šestpal-čnih topov ter zgraditev fortifi-kacij ob poljski meji; takojšnje vrnitev doline Saar in odpravo bombnih letal v vseh državah.

Uradnih francoskih kome-ntarjev ni, so pa migljaji, da Francija morda pristane na di-rektna pogajanja z Berlinom v nekaterih zadevah, ampak vse zadeve, ki imajo opraviti z ver-sajsko pogodbo, imajo svoje me-sto v Zenevi in nikjer drugje.

Železničarje mečejo na cesto

St. Louis, Mo. — V zadnjem času je veliko številno železniških telegrafistov in kolodvorskih uradnikov izgubilo službo, ostali pa so izpostavljeni silnemu pri-ganjaštvu, se glasi pritožba, ka-tero je bratovščina železniških telegrafistov poslala predsedni-ku Rooseveltu. Predsednik je iz-ročil pritožbo koordinatorju žele-znice Eastmanu in obeta se pre-iskava.

Verska vojna v Nemčiji

Berlin, 30. nov. — Srdit kava med nacijakimi in nevtralnimi protestanti se nadaljuje. Vse bolj in bolj kaže, da so "nacijski kristjani" dvignili Hitlerja nad kščanskoga boga. V časopisih se pojavljajo naznanila smrti, ki imajo pripombo: "Pokojnik je umrl v trdni veri Adolfa Hit-lerja..." To pomeni, da ni um-ril v Kristovi veri, temveč v Hitlerjevi!

Sramoten linčarski val poplavlja Ameriko

Novo linčanje zamorca v St. Josephu, Mo. Vojaštvo v Marylandu v konfliktu z drhaljo, ki brani linčarje pred aretacijo. Ogorčeno obsojanje kalifornijskega "linčarskega" governerja, dočim mu moronci ploska-jo. Linčarska grožnja v St. Paulu, Minn.

Princess Anne, Md., 30. nov. — Stirje jetniki, obtoženi linčanja, ki jih je milica aretirala v to-rek, so bili večerj izpuščeni na odlok tukajšnjega sodnika, ki je izjavil, da "ni dovolj dokazov za njihovo krivdo." Jetniki so bili pripeljani iz Batimora nazaj k zaslišanju. Governer Ritchie je ostro krtiziral postopanje sod-nika.

St. Joseph, Mo. — V torek več-er je drhal 7000 mož napadla tukajšnje ječo in si prisvojila 19-letnega zamorca, ki je priznal, da je dva dni prej posilil neko belopoltno dekle. Zamorca so potem zunaj obesili in truplo po-lili z gasolinom ter ga sežgali. Med linčarji so bile tudi ženske in otroci.

Ječo je branil šerif s 40 depu-tiji in državnimi miličniki, ki so metali solzavke med ljudi, toda opravili niso nič. Drhal je po-metla z bramborci, razbila vrata zaporov in poskajala jetnika, ki se ni čisto nič branil in šel je topo v smrt.

Ko je missouriski governer Guy B. Park alšal o linčarskem umoru, je rekel, na nima nobe-nega komentarja.

Kasneje se je izvedelo, da je isti zamorski fant pred šestimi meseci posilil neko zamorsko dekle in tedaj ga ni nihče areti-ral in tožil.

Baltimore, Md. — Državna mi-lica je na ukaz governerja Rit-chieja v torek aretirala štiri dr-žavljane v Salisburyju, ki so ob-toženi, da so vodili linčarje za-morca Georgeja Armwooda pred enim mesecem v Princess Anni. Lokalne policijske oblasti niso hoteli storiti ničesar, zato je bil governer primoran na direktno državno akcijo.

Milčniki so pa bili sprejeti silno sovražno. Drhal okrog ti-soč mož jim je grozila, z napa-dom, tulila je in zmerjala voja-ke ter zahtevala, naj odidejo, če nečajo "trouba." Poveljniki mi-lice je velel nataktni bajonete in ostro je zagrozil množici, da je mirovala. Aretirane moške, prominentne meščane, med ka-terimi je tudi eden zdravnik, so odpeljali v Baltimore. Takoj nato so prišli za njimi odvetniki in vložili pred sodiščem proces "habeas corpus" za izpustitev jetnikov.

Drhal v Salisburyju je bila tako razkačena vsled aretacije linčarjev, da je po odhodu milič-nikov navalila na občinsko poko-pališče in tamkaj izkopala trup-lo linčanega črnca ter mu odre-zala glavo—governerju so pa brzojavili, da mu glavo pošljejo za "souvenir," ker tako "ljubi zamorce"...

St. Paul, Minn. — Pred tukajš-nim federalnim sodiščem je v torek porota oprostila štiri čikaške gange od zloglasne Tou-hyjeve gange, ki so bili obtoženi ugrabljenja bogatega pivovar-narja Williama Hamma in od-njega zahtevali \$100,000 odkup-nine. Ko je bil naznanjen opro-stilni porotni pravorek, je poli-cijski šef Dahill jezno vzkliknil: "Če porotniki tako sodijo o ugrabiteljih, tedaj čestitam dr-žavljanom v San Joseju, Cal., ki so vzeli pravico v svoje roke!"

Oproščene gange so odvedli v Chicago, kjer jih čaka druga obravnava zaradi ugrabitve mi-lionarja Johna Factorja.

Topeka, Kans. — Zadnji torek je drhal več sto moških hotela iztrgati policiji jetnika, ki je ubil jetničarja. Napad je bil odbit in jetnik rešen linčanja.

Sacramento, Cal. — Governer Californije, James Rolph, ki je javno pohvalil linčanje dveh

ugrabiteljev in obljubil, da bo pardoniral vsakega "vrlega dr-žavljana" iz San Joseja, ki bo aretiran zaradi linčarskega umo-ra, je do srede zjutraj prejel 80 telegramov iz vseh krajev Ame-rike. Brzojavke ga obsojajo in mu—čestitajo. Med čestitkami je tudi ena iz Marylanda—od onih, ki so linčali zamorca Arm-wooda pred enim mesecem.

Governerji držav Utah, Illi-nois, Virginije in Oklahome so prvi izrekli obsodbo Rolphovega stališča. Obsodil ga je tudi ra-binec Stephen S. Wise iz New Yorka, dočim mu je Henry Dar-lington, župnik newyorške cerkve Heavenly Rest—čestital.

Med neštetiimi protesti so tu-di zahteve, da mora biti gover-ner Rolph takoj obtožen in od-stavljen, ker ni vreden gover-nerske časti.

Končno je Rolpha obsodil tu-di Alex J. Hart—oče ugrablje-nega in umorjenega sina, zaradi katerega sta bila Holmes in Thurmond linčana.

Med katoliškimi demo-krači je izbruhnil konflikt

Smith je nazval župnika Coughli-na lažnika! Kancelar newyor-ske katoliške nadškofije tudi nastopi proti detroitakemu župniku

New York. — Detroitaki žup-nik in radijski pridigar Cough-lin je zadnje dni izval oster konflikt v katoliškem taboru za-radi svojega zagovora Roosevelt-ove valutne politike. Kot je zna-no, je Coughlin zadnji teden na-padel Smitha, ki se je postavil proti Rooseveltovi revaluciji do-larja. Zadnji ponedeljek je žup-nik Coughlin posetil New York in ponovno na javnem shodu o-žigosal Smitha in vse ostale na-sprotnike Roosevelta.

V torek je pa Smith togotno odgovoril in imenoval indirektno detroitakega župnika — laž-nika. Smith je izjavil, da ni res, kot je trdil Coughlin, da je on s pomočjo dveh katoliških ško-fov iskal posojilo pri Morganu. Župnik Coughlin je tudi rekel, da je Smith posodil svoje ime bankirjem in špekulantom v Wall streetu, ki pobijajo Roo-sevelta, toda Smith je ignori-ral ta očitek.

Obenem se je oglašil magr. Thomas G. Carroll, kancelar ka-toliške nadškofije v New Yorku, z izjavo, da je napad detroitake-ga župnika na Smitha "absolut-no brez podlage."

Župnik Coughlin je v torek naglo pobral nazaj v Detroit, rekoč, da on ne bo govoril o po-litiki v nobeni škofiji, kjer to ne ugaja škofu. Iz tega se lahko sklepa, da so mu višji katoliški poglavarji v New Yorku dali ve-deti, naj drži jezik za zobmi.

(Kasneje je drugi dostojan-stvenik katoliške cerkve, mon-signor John L. Belford iz Brook-lyna, napadel "fatra" Coughli-na, čes, da izrablja cerkev v svoje sebične namene in tisti, ki ga poslušajo in mu ploskajo, so podobni "linčarski drhali"—Več o tem v prihodnji številki Prosvete.)

Avstrija prosi Hitlerja oprošče-nja!

Dunaj, 30. nov. — Avstrijska vlada se je uljudno oprostila pri Hitlerjevi vladi v Berlinu za-di uboja nemškega vojaka po avstrijski straži na bavarsko-avstrijski meji pred nekaj dne-vi.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE POMOČNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta, za Chicago in Cincero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, \$3.00 for half year, \$1.50 per quarter; for Chicago and Cincero \$7.50 per year, \$3.75 per half year, \$1.88 per quarter.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA
2007-50 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Stavke v državi New Jersey so neposlavne

Tako je odločil sodnik V. C. Fallon in pri tem citiral določbe industrijskega zakona. Administracija NRA molči na apel delavskih unij

Newark, N. J. — (FP) — "V smislu industrijskega zakona so stavke neposlavne in sodišče jih ne bo dovolilo. Sekcija 7-a, ki govori o reprezentaciji lastne izbiro, se tiče le delavcev pri gotovi firmi in ne dovoljuje vmešavanja s strani organizatorjev mednarodnih unij. Delodajalec sme voditi svoj business brez vmešavanja organizatorjev in stavka pomeni ustrahovanje."

Na podlagi teh in drugih izjav so stavke, piketiranje in organizatorične aktivnosti postavljene izven zakona v državi New Jersey, kar pokazuje injunkcija, katero je izposlovala Bayonne Textile Corp. pri sodniku V. C. Fallonu in kateri so sledile druge. Injunkcije se smatrajo v tej državi za zakon, dokler jih ne ovzrže višja sodišča.

Injunkcija, katero je izdal sodnik Fallon, izrečno prepoveduje stavke v odprtih delavnicah, ker naglašajo, da mora biti kolektivno pogajanje rezultat individualne akcije tako s strani delodajalca kot delavcev. Na bazi tega odloka so narodne delavske organizacije neposlovne, kar je tudi po mnenju Fallona v soglasju z industrijskim zakonom "čigar cilj je odprava stavkov."

Takojnaja posledica Fallonovega odloka se očituje v manjših aktivnostih stavkovnih straž, unijskih kampanj in možnosti stavk. Proti odloku je bil že vložen priziv, toda zaslišanje o tem se bo vršilo šele čez eno leto. Delavske organizacije so tudi apelirale na administracijo NRA in zahtevale izjavo, če sodnik Fallon pravilno tolmači zakon, toda odgovora doslej še niso prejele.

Pet pogojev za odpravo krize

Madison, Wis. — Bivši governor Philip LaFollette je na konferenci Ameriške delavske lige priporočal kratek program petih točk za odpravo krize. Ti pogoji so: 1.) Vlada naj razdeli vso odlično zalogo blaga med brezposelne, preostanek naj pa proda drugim državam; 2.) nadomesti naj vso obrabljeno mašinerijo in opremo z novo; 3.) zaposli naj vse delazmožne brezposelne pri javnih delih; 4.) če so banke skrahirale radi depresije in ne radi grafterstva bankirjev, naj prizadetim vlagateljem izplača vse "zmrzne" hranilne vloge; 5.) starostna pokojnina.

"Za financiranje tega programa naj vlada dobi denar pri tistih ljudeh, ki ga imajo," je pojasnil LaFollette. Ta program bi najbrž ne odpravil krize, gotovo pa ne preprečil nove, ampak bi situacijo le nekoliko omilil.

Vlada predelava konstrukcijski pravilnik

Washington. — Vladna industrijska administracija je odgodila zaslišanje o pravilniku konstrukcijske industrije za nedoločen čas in obenem naznanila, da bo sama sestavila delavske točke, kar je največje sporno vprašanje.

Originalnim določbam so se gradbene unije odločno uprle in zagrozele z generalno stavko, če vlada pristane na zahteve delodajalcev. Vse prizadevanje N. R. A. da bi pridobila obe skupini za kompromis, je bilo do sedaj neuspešno.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Denar je zlo

Nanticoke, Pa. — Spomini me silijo nazaj v mladeniško dobo pred 35 leti. Kaj vse človek doživi in kaj vse prestane v teh sicer kratkih, a za navadnega trpinca dolgih letih, je znano le tistim, ki so sami skusili. In teh ni malo med delavci. Saj je pot delavev povsod skoro enaka, polna razočaranj, garanj in trpljenja.

Človek se nesmiselno peha vse svoje življenje in zapravlja zdravje le za denar, denar in spet denar. Vse gre za tem. In kljub vsemu pehanju množic ljudi, je le par odstotkov tistih, ki so si na račun nevedne mase pridobili bogastvo, medtem ko masa tava v temi in životari v pomanjkanju sredi obilice dobrin, ki nam jih je dala narava in katere smo vsi skupaj ustvarili. Masa ustvarja, gospodari pa ne nad svojimi produkti. Kriv je denar, za katerim vse drvi. Če bi pa masa pomislila, bi temu napravila konec, ne bi bila suženj denarja in suženj razmer. Razmere si bi tako uredila, da ne bi bilo pomanjkanja, strahu pred brezdeljem in starostjo. Industrijske in socialne razmere bi tako uravnala, da bi ljudje živeli kot ljudje — vsi enako, namreč oni, ki delajo in so koristni člani človeške družbe.

Radi nevednosti je mnogo trpljenja, menda največ vsega trpljenja. Ako bi ljudje — delavci — hoteli, bi trpljenje kmalu zginilo. Toda za denar so ljudje pripravljeni storiti vse. Dajo se podkupiti. Radi denarja nastane nevoščljivost. Stavke so zlomljene radi denarja, ker gredo skrbat. Vohunstvo med delavstvom se vrši radi denarja. Glasove kradejo, ker jim za to plačajo. Itd., itd.

Napolič pa bo dan, ko bo zavladal resnični duh delavske solidarnosti, delavskega spoznanja in sprave po vsem svetu. Zavladal bo resnični socialistični duh, ki bo zdobil diktatorske sile in fašistične manije. Prej pa mora zginiti moč denarja, ki je pravzelo za delavca, obenem pa glavni stebel današnjega krivičnega sistema. Dokler se to ne zgodi, da zgine denarna moč, ne more biti pravega govora o pravem socializmu ali komunizmu.

Vsak je sebi najbližji in skuša življenje uglasiti na račun nevednosti drugih. Ne trdim, če bi bil v businessu, da bi bil drugačen od drugih. Sistem je tako uravnan, da izkoriščajo eden drugega; sedanjí sistem bazira na izkoriščevanju za privatni profit. Kar se mene tiče, sem vedno rad delal in tudi sem vedno rad zapravljal. Izkoriščevalski sistem sovražim. Prepričan sem, da mora izginiti. Treba je pomagati, da čim prej izgine. Glavno kar je delavcem potreba je: dober delavski tisk. Potom svojega časopisja se bodo izobrazili, da bodo sposobni voditi svoje organizacije do zmage.

Ameriško delavstvo je tako napredno kakor so njegove organizacije, in njegove organizacije so še precej nazadnjaške, v mnogih industrijah pa jih sploh ni. Organizirati se je začelo masno šele letos, ko ga je v to prisilila strašna kriza in mizerija. Politično? Well, kako je ameriško delavstvo organizirano politično, oziroma kako je politično zavedno, nam so pokazali najbolj rezultati lanských splošnih volitev. Nezrelost se je kaj jasno pokazala. To nam pove, da bo treba še mnogo dela, da se delavstvo organizira vsestransko v svojo korist, da bo obenem tudi zmoglo voditi svoje posle. Ako delavstvo hoče, lahko stare reakcionarne vrste zlahka. Za to delo pa mora biti organizirano. Le v dobri delavski organizaciji ima svojo moč!

V moj dopis z dne 20. nov. se je vrnila pomota, ki se glasi: "Jaz se ne navdušujem za nobeno stvar več..." S tem se ne strinjam, kajti še nikdar nisem bil tako navdušen ko ravno sedaj, ko se je pričela tudi mladina nekoliko zanimati za unijsko delo. Pri lokalni Bliss (nova unija) so sami mladi fantje v odboru. Pričeli so se zavedati, da to je njihov boj. Zato pa: Naprej mi starejši! Naša dolžnost je: vspodbujati mladino, ne pa ohamovati. Še nikdar se nisem

in se ne bom strinjal z omahljivci. Toliko v popravek.

Med rudarji je napetost. V teku je preiskava, ki jo vrši za devna komisija. O rezultatu pozneje.

Henrik Pečarič.

Novice iz Springfielda

Springfield, Ill. — Prosveta in Proletarec sta v moji hiši najbolj priljubljena lista. In če nam ne bi bilo mogoče imeti obeh listov, mislim, da se ne bi mogli odločiti ne za prvega ne drugega, katerega bi pustili. Odkar Prosveta ne izhaja ob sobotah, nam so pondeljki vedno dolgočasni, ker nam bi moral biti list dostavljen po pošti, pa se kar ne moremo privaditi temu. Prosveta in Proletarec nudita štivo, s katerim nam velikokrat uglasita raztresene misli, ki se človeku včasih pojavijo. Zato res ne razumem, kako morejo nekateri zaničevati nam tako potrebne liste.

Drama "Grobovi bodo izpregovorili", ki jo je uprizoril socialistični klub, je prav dobro izpadla in občinstvo je bilo zelo zadovoljno. Veliko se jih je izrazilo, da se igralci niso mogli bolj resnično pogledati v pomen igre kakor so se pri tej predstavi. Mislim tudi, da je bil sedaj najbolj ugoden čas za tako dramo. Kajti skoro vsi doživljamo resnično nekaj tega, kar nam po kaže igra. V dobrih časih take predstave ne naredijo tistega globokega vtisa ne pri občinstvu in ne pri igralcih. Ta večer pa je bilo veliko med navzočimi, da se niso mogli vzdržati solz.

Na seji soc. kluba je bilo tudi sprejeto, da klub št. 47 JSZ izrazi zahvalo vsem, ki so sodelovali pri vsem, kar je bilo v zvezi s to prireditvijo, in niso člani kluba, tako tudi vsem lokalnim udeležencem in onim iz zunanjih naselbin, posebno iz Virdna in Fancy Prairieja, ki nas nikdar ne pozabijo. Tudi sodrug(i)-nje) od angleškega soc. kluba so bili v velikem številu zastopani, tako da je bila dvorana zopet enkrat napolnjena. In ves večer je potekel v prijateljskem razmerju. Ob koncu igre so igralci dodali še epilog pogreba s kratko pesmijo, kar je bilo zelo učinkovito.

Zal, čez dva dni se je pa nekaj takega res pripetilo. Po dolgi bolezní je namreč preminila Elizabet Dixier. Smrt je navadno nepriljubljena človeku, ali njej pa je prišla v tolažbo in rešitev. Samo smrt jo je še mogla rešiti groznih bolečin, ki jih je pokojna Elizabet mogla prestati. Zunanji posetniki domovih in klubovih prireditev se jo še spominjajo; ona in njen mož sta večkrat izvajala tirolski umetni ples

in sta tudi večkrat nastopila na programu v tukajšnjih javnih šolah. Pokojna je bila zelo priklupne in prijazne narave. Človek bi si res mislil, da je zakon narave velikokrat krivičen. Njen mož je storil vse, kar mu je bilo mogoče, ali pomagalo ni nič. Bila je stara 39 let. Članica je bila društva št. 47 SNPJ. Sorodniki, prijatelji in članice SNPJ so jo v velikem številu spremlili na njeni zadnji poti.

Naj omenim, da priredijo članice gospodinjkega kluba, odsek SND, na soboto, 9. decembra, večerjo v Domu. Kdor si želi dobrih krvavic, naj bo v Domu že ob 6. večer. Večerja stane samo 15c; tiketi so v prodaji. Za to ceno bo tudi vsak dobil vrednost, da bo zadovoljen. Tudi J. Goršek ml. nam je obljubil, da bo navzoč s svojo lepo harmoniko, tako da bomo lahko imeli zabavni družinski večer. Tudi za žejne bo pripravljeno.

J. Krmelj.

Volitve dne 5. decembra
Chisholm, Minn. — Dne 25. novembra se je vršila nominacija raznih odborikov za javne urade. Dne 5. decembra bodo končne volitve. Slovenci se bahamo, da smo tu v večini, zato pa je treba pokazati, da smo res v večini tudi z glasovi, take da bodo naši rojaki v javnih uradih. Poskrbite, da bodo naši rojaki izvoljeni.

Matija Pogorelec.

Willardske novice

Willard, Wis. — Glede farmarske stavke naj poročam, da je sedaj premirje, ki bo trajalo do meseca februarja 1934. Posledica stavke: F. Perme je prestal težko operacijo na želodcu. Delal je maslo. Ker se ni hotelo tako strditi, je v šali smetano enostavno spil. Želimo mu hitrega okrevanja.

Druga posledica stavke: Lahko rečem, da bomo Willardčani za vedno zapisani v okraju Clark, ker smo stavkali ko levi. Na stavkovni straži se je najbolj odlikoval Padravič. Čast mu. Na črni ali rumeni listi imamo tudi dva Slovence: kdor želi imeti nji-ju imeni, naj se obrne na J. Slemca, predsednika društva "Slovenski kmetovalec," št. 198 SNPJ.

Izid glasovanja glede nadaljevanja stavke v državi Wisconsin je sledeči: 15,700 za nadaljevanje stavke, proti okrog 4,000.

Na 3. nov. se je vršil v Greenwoodu program v srednji šoli, katerega so tudi imenovali za karneval. Pa v resnici je bil karneval in velik škandal za greenwoodske trgovce. Ko so se vozile matere z otroci proti šoli, so jih sprejeli s puškami in revolverji v rokah ter jih ustavili, misleč, da so stavkarji. Zopet šola za nas farmarje, posebno Willardčane. Bojijo se nas pa le.

Mat. Bombach.

Vesela društva št. 544

Cleveland, O. — Ze precej-vo de je odteklo v jezero od časa, ko je imelo naše društvo "Velebit" št. 544 SNPJ svojo zadnjo zabavo. Depresija, brezposelnost in druge neprimlikke, katerim smo bili podvrženi vsi, nam niso dale misliti na kake prireditve. Sedaj pa je naše društvo sklenilo, da priredi lepo domačo veselico v korist društvu in v pomoč članom, ki so brez dela. Veselica se vrši v soboto, dne 2. decembra, v Sachsenheim dvorani (spodaj) na 7001 Denison ave. Pričetek ob 7. zveč. Gotovo se smemo nadejati, da bo sleherni član ta večer na veselici svojega društva. Vabimo vsa cenjena sosednja društva SNPJ in druga. Pridite v velikem številu. Za vsestransko dobro potrebo bo skrbel veselilni odbor. Za suha grla bo pripravljena dobra kapljica in igrala bo dobra godba za stare in mlade. Na svidenje v soboto!

Anna Fabris, tajnica.

(Pripomba ured.: — Gornje smo prejeli prepozno za uradno izdajo.)

Popravek

Ely, Minn. — V 228 številki tega lista bi se moralo pravilno glasi v poročilu od tukaj, da je bil rojak Mike Bochar zadnji dve leti mestni podsoodnik, sedaj pa ga je slovenski politični klub nominiral za sodnika, ne za župana.

Joseph Chrep.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Ely, Minn., J. C.: — Sedanji naslov F. T. nam ni znan.

Pismo iz Clevelanda

Novic v metropoli je zmanjkalo! Aha, "ničvredni značaji" — Kaj je glede slovenščine? Odborniško in bančno vprašanje. — Obiranje bolh...

Te dni sem bil večkrat vprašan, kako to, da se zadnje tedne nič ne oglašim v Prosveti (kar je dobro znamenje, ker pomeni, da je vzlic vsakojakim go- njam proti piscu še vedno nekaj ljudi, ki se zanimajo za "Pisma iz Clevelanda"). Vzrok temu kratkemu molku pa ne leži v lenobi ali naveličanosti, kakor bi lahko kdo sodil, temveč v pomanjkanju omembe vrednih novic. Naša dična metropola se je namreč po minulih volitvah zelo umirila: bombe več ne frče in ne padajo, "naše" bančno vprašanje čepi na stari točki — nerešeno, zaradi unijskih znakov se "nam" tudi ni treba več prekljati in šenklerski pa- pež brez tiare (Lojze, če ste že pozabili) je tudi postal krotkejši in več ne rogovili in raz- sajja kot prejšnje čase, kajti poraz demokratske mašine je zanj precej močen nagobčnik. Poleg tega pa močno pritiska zima, pozimi pa je mraz in človeka včasih zebe v prste, kar je nerodno, če mora človek mlati- ti po tipkah pisalnega stroja; nerodno, ker prsti otrdijo in postanejo okorni. Vzlic vsemu temu — pomanjkanju novic in hudi zimi — pa se zopet oglašam, največ zaradi tega, da ne bi kdo mislil, da me je že vrag vzel, in pa zaradi mojih metropol- skih "prijateljev", ki sem jim "sladek" kamen v želodcu, da jih ne bi skrbelo zaradi mo- jega zdravja. Zdaj, Tone, se pa popraskaj za ušesom, če se bo dalo kaj izpraskati!

Naša proslula tetka Ameriška Domovina, ki zadnje čase upa, da bo "naše" bančno vprašanje kmalu rešeno" in da ji bo rešitev tega vprašanja prinesla no- vih (starih) naročnikov, (torej prizna, da jih je zaradi svojega blufanja izgubila), je 25. nov. ponatisnila iz Glasa Naroda iz- javo nekega Remca iz Ljublja- ne, ki zavrača razne očitke pro- ti propadlemu bankirju Sakser- ju, (ki je po njegovem zatrdi- lu strahovit revež—"samo" avto in šoferja si lahko še privoščil!) in imenuje ljudi, ki te očitke trosijo, "domišljave, ničvredne značaje". In A. D. z "žalostjo" v svojem puhlem arcu pristav- lja, da imamo tudi v naši pre- lepi metropoli nekaj takih zna- čajev. Kakšne? O. A. D. s tem misli ljudi, ki jih ni strah vo- vedati, da je tam in tam nekaj narobe, ki so zmerom priprav- lejni pokazati in razgaliti gni- lobo, kjer in kadarkoli jo naj-

dejo, ter se pri tem prav nič ozirajo na lajanje raznih sku- stranih in umazanih kužkov in na priskutno regljanje razni- prodanih duš. Da bi se jih re- dilo še več med nami — tak- značajev!

Rovarjenje proti slovenšči- ni v starokrajških višjih šolah, katero je tukaj prva opozori- Prosveta, je vzdrnilo tudi tu- kajšnjo Enakopravnost, da (sicer z bistveno skoro istin- besedami, toda vendar) pro- stiral. Ampak Ameriška Do- movina, "velika prijateljica Slovencev, posebno zatiranih, naši "veliki rodoljubi" a la Grdina, pa še zmerom mol- dočim so se že neštetokrat ni- lil od sočutja do Slovencev Julijski Krajini, katerim ho- fašizem vzeti materinsčino, nimajo besedice za Slovence Jugoslaviji, katerim hoče Be- grad uničiti isto — materin- sko! Nemara kanijo zopet o- skati mlo staro domovino, se boje, da bi ne bili povablje- na kraljevski obed, če bi tu- odpri usta ter povedali, da j- početje belgrajskih raketi- in zatiralcev ni po godu?

Glasiło SSPZ meni, da ni to- liko tekmozanja za odbor- ška mesta v naših društvih nekoč. Ali ima v mislih odb- niška mesta, ki so slabo ali e- nič plačana? Kajti, kolikor- meni znano iz osebnih sku- je še zmerom dovolj preriva- rovarjenja in (včasih dokaj- etičnega) potezanja za odb- niška mesta, ki "nesejo", a- drugimi besedami, ki so bolj- manj plačana... Am I wro-

Slovensko bančno vpraša- bo v kratkem rešeno, poroča D. Človek bi se veselil, če ne bilo to že tolikokrat pove- no dragim vlagateljem, da postali že čisto skeptični in gani. Toda upajmo, da se bo stric Sam navezadnje v- dar le usmilil ter rešil to v- šanje v našo korist. Naši k- kirji sami tega ne morejo riti — preveč so celo stvar- vozili!

Prijatelj Bolha, s kate- sem se seznanil tekem X. re- konvencije SNPJ in ki m- od tedaj v nepozabnem sp- nu — kako tudi ne, ko pa j- skoro edini solnčni žarek v- legatskem zboru? — se n- zelo zanimati za moja "pis- saj piše v Prosveti, da bere- ja "pisma" vsak drugi dan- rej jih mora čitati pono- Nu, upam, da se je zadnje t- malece oddahnil... In da- hrebim na postojni — dane- treba gledati na vsak cent, i- tin — ga na tem mestu isk- pozdravljam. — Prav tako- zdravljam družino Klun v- wandi, N. Y., v kateri i- Prosveta in Proletarec z- čitatelje in kateri že dolgo- dolgujem odgovor, in vse- le svoje prijatelje, kolikor- imam v USA.

I. Jontez-Podgoričan.

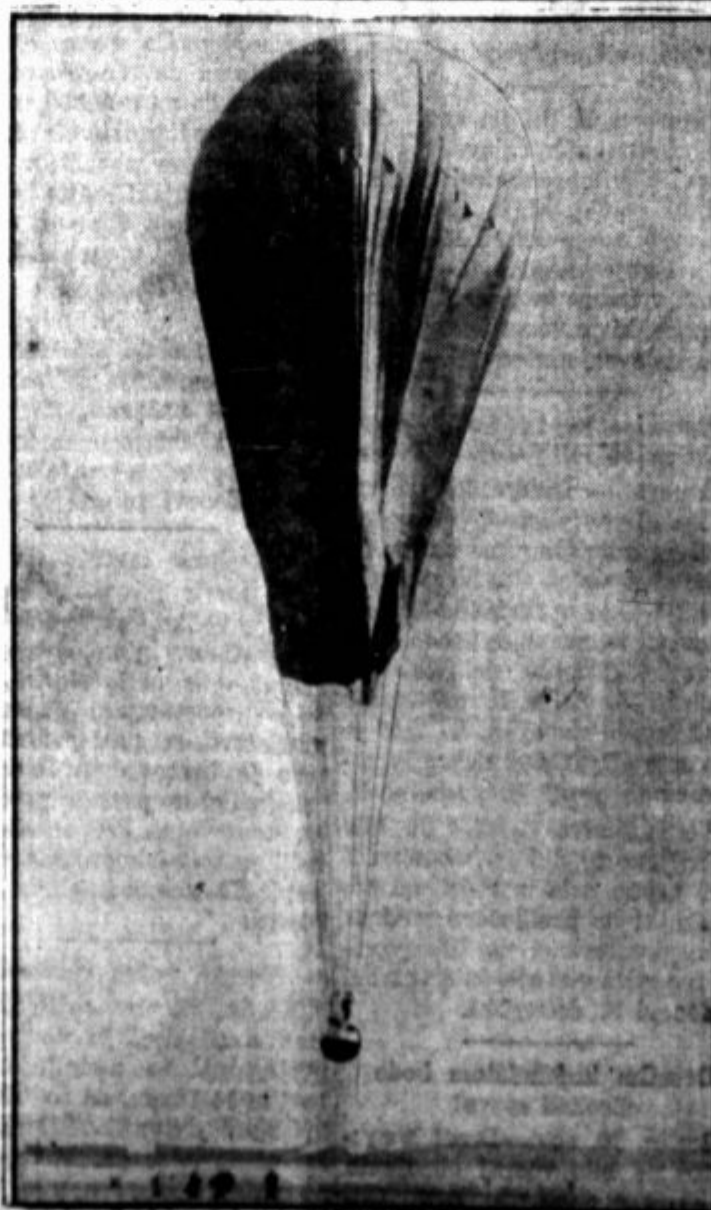
SOCIALISTIČNA STRANKA PRIZNANJU RUSIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

stiranjem, da je ves svet po- podoben Rusiji iz leta 191- da bi se moralo delavstvo t- tega povsod posluževati e- metode.

"V Ameriki to ni potrebn- meriški delavci in farmarji- jo dovolj pameti, da bodo- znali, da je nesigurnost in- ber življenjski obstoj bolj- kor pa privatno lastovanje- ška zemlje ali pa par deln- nikomur ne dajejo pravice d- la" ali jela.

"Strinjamo se s predsedn- Rooseveltom, ki želi separi- komunistične internacional- ruske vlade, ampak iz po- drugih razlogov. On želi to- mrzi vmešavanje tujih lju- njim tega plitkega nacional- čutimo pa, da je rusko do- ranje napravilo tretjo int- cionalo stupidno in neefek- "Končno pa bo prišlo e- pravo priznanje Rusije, d- delavci in farmarji vze- prično posnemati zgled r- delavcev in kmetov in se i- bremena posedujočega raz- pravi voditelj ameriških s- stov.

Ameriški balon, ki se je z mornaričnim častnikom Settlementem dvignil 59,000 čevljev visoko v stratosfero. Nadkrilil je Picardov balon v Švici, ni pa prekosil sovjetskega balona v Rusiji, ki se je dvignil 62,000 čevljev.

Vesti iz Jugoslavije

(izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Umor Ane Gorsetove še nepojasnjen

Umor Ane Gorsetove na Slatniku pri Novem mestu je ostal doslej še nepojasnjen. Aretirana je bila njena sestra, ki je zelo obremenjena in je gotovo v zvezi z morilcem ali pa je celo sama izvršila umor svoje sestre, ki je prihajala k njej pomagat pri delu. Imela je gotovo kakšno pomočnika, ker ni mogla sama izvršiti tistih okoliščin, ki naj bi dokazovale, da se je nekele vtihtopil v hišo skozi streho. Aretirali so nekega moškega, ki pa taji vsako krivdo.

Ana Gorsetova ima sama svojo hišo v Zabji vasi. Hodila pa je pogosto za več dni k svoji sestri Urši, poročeni s kmetom Rohrmanom na Slatniku. Ta sestra je bila namreč udana alibablu ter je zanemarjala delo. Zato je sestra Ana tem bolj pridno pomagala na Rohrmanovi kmetiji. Ana Gorsetova je bila tudi varčna ter je imela precej denarja, naloženega v različnih hranilnicah. Mogoče jo je sestra prav zaradi tega ubila? Dognano je, da med njima ni bilo nikake sestrskе ljubeznosti in da sta se nasprotno pogosto prepirali in celo dejansko sovražili.

Ko so našli umorjeno Ano v kuhinji pri Rohrmanu, so opazili, da je storilec ali kdo drugi med umorjeni uhanje iz ušes. To je storila sestra Urša. Dokazano je tudi po izjavi Uršinega moža, da tisti večer ni prišla k sestrini hiši, kar v soboto, marš, je kar v sprednji sobi legla na peč. Tudi to je skorajda dokaz, da se je žena pripravljala na sločin.

Zunaj hiše pa so našli na hišnem urislonjeno kratko lestev, nad katero pa razkapano streho, vendar pa priča pajčevina v odprtini, da ni nihče splezal skozi to odprtino. Torej je to nekdo napravil le, da bi zabrisal pravo pot za morilcem. Nemogoče je, da bi to storila aretirana Urša sama. Torej je morala imeti pomočnika. Oblasti se trudijo, najdejo tega pomočnika in mu priznanje od aretirane Rohrmanove žene, umorjenkine sestre.

Pri Ani Gorsetovi na domu v Zabji vasi so našli več hranilniških knjižic za skupni znesek okoli 200.000 Din. Ena od knjižic, na kateri je bilo vloženo 28 tisočakov, je bila vinkulirana na ime sestre Urše. Je mogoče, da knjižice prihajajo med njima do stalnih preprirov in spora? Pri obdukciji Anine trupla so zdravniki ugotovili, da truplu 11 ran, prizadetih od sekire, od teh so bile štiri smrtno.

Stari mož Rohrman je menda tudi zločin. Saj je ob aretaciji povedal, da je sestra Urša rekla: "Pa bi bila drugače umorjena!" Toda žena je trdila, da ni mogoče izvedeti ničesar.

Treba pa je pripomniti posebnost tega zločina z zločinom na Slatniku. Povsod gre za umor zaradi ljubljubja, v vseh treh primerih je bil umor pripravljen in skrbno premišljen. Mali Rohrman je postavil dve lestvi ob hišo, prav tako je bila pripravljena lestev ob Rohrmanovi hiši, tam in tu so si izmislili rožni vlomski napad, v vseh primerih gre za zločinca, ki so žrtvam moške, svaki, bratje ali sestre, povsod je bila preveč sorodna kri, povsod zaradi denarja.

Racije na brezdomce in brezposelne. — Malokdaj je bilo to brezdomcev in brezposelnih toliko. In njih število se še vedno povečuje. Ti romajo povsod in vasi in berače, in jih drži mest, kamor so jih poslali posebno zdaj, ko je zima. Nadejajo se, da bodo zaslužili pri kidanju snega z mestnih ulic, kjer lahko zaslužijo nekaj dinarjev na dan, ali pa nadejajo kakršnekoli zaposlitve. Denarja za hranjenje in stanovanja še nimajo. Zato beračijo po mestu, predvsem po predmestjih (ker je v centru mesta preganjajo

policaji), prenočujejo pa po hlevih in kozolcih v okolici. Nihče se ne briga zanje, le policija od časa do časa seže v temne šupe in hleve ter iz sena in slame povleče vse te brezdomce ter jim da dom v — zaporu, da jih naslednji dan prisilno pošljejo v pristojne občine ali sodne zapore. Take racije izvrši ljubljanska policija zelo pogosto in "Jutro" ob vsaki raciji poroča o "velikem uspehu policijskega truda". V noči na 11. novembra je ljubljanska policija spet izvršila racijo: vsi policisti in detektivi so bili vso noč zaposleni ter so aretirali okoli 60 povečini mlajših ljudi, v starosti od 18 do 30 ali 40 let. Bili so po večini iz Slovenije, največ iz litiške okolice, pa tudi iz Hrvaškega Zagorja. Večino njih so poslali s prisilnimi potnimi listi v pristojne občine, kar pa je bilo med njimi takih, ki so v stiski segli tudi po tujem kosu kruha, te so odvedli v zapor. Toda vprašanje brezdomstva in brezposelnosti se ne da rešiti s takimi policijskimi ukrepi, aretacijami in zapori!

Odsekala si je roko. — V Domžalah pri Kajfeževih je služila 19 letna Jožefa Kapusova, ki je kazala znake umobolnosti. V soboto 11. t. m. je v hipu napada blaznosti pograbila sekuro ter si gladko odsekala levo roko nad zapestjem. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Spet roparski napad na Dolenskem. — V novomeški okolici je bil izvršen spet roparski napad na krošnjarja Pavla Živkoviča, starega 30 let, doma iz Dragoševičev pri Radatovičih. Do mraka je krošnjaril pri Sv. Petru, nato pa se je napotil proti Novemu mestu. Pri Mačkovem hribu pa je nenadoma skočil preden neznan človek ter ga

pobil na tla. Vzel mu je 1700 Din gotovine ter pobegnil v noč. Ko je Živkovič se opomogel, je stopil na žandarmerijo ter prijavil napad, sam pa se je moral napotiti v kandijsko bolnišnico, ker je poškodba na glavi hujšega značaja. Nekaj dni poprej pa je bil napaden in oropan diurnist črnomeljke davčne uprave Stanko Polencič.

Umrla so: v Vitanju bivši župan, kamnoseški mojster Josip Vester, v Celju poročnikova žena Ana Premšakova, v celjski bolnišnici 34 letna pismonošica Marija Grabnerjeva iz Braslova, v Kranju industrijalec Edmund Kocbek, v Mariboru sodni svetnik v pokoju dr. Anton Mulej.

Chicago ima začasno likersko postavo

Chicago. — Mestni svet je zadnji torker soglasno sprejel mestno postavo za reguliranje trgovine z žganimi pijačami. Določbe, ki bodo veljavne v desetih dneh, so začasne. Glavne točke postav so: do 1. jan. smejo prodajalci piva prodajati tudi žganje in vina po stari licenci; licenca za prvih šest mesecev 1934 je \$250. Pijača se ne sme prodajati na baru, temveč se dostavi in vina po gost mora sedeti, kadar pije; pijača se sme točiti od sedmih zjutraj do ene zjutraj čez teden, ob nedeljah pa od ene popoldne; ob sobotah se lahko toči do dveh zjutraj. Prostori, v katerih se prodaja žganje in vino, ne smejo imeti zaves na oknih in nobenih stranskih sob.

Poravnava rudarske stavke visi na niti

Gallup, N. M. — Dšavna milica pod vodstvom generala Wooda zadržuje poravnavo trimesečne stavke, ker noče izpustiti iz vojaškega zopora devet stavkarjev, kakor je odredil vladni delavski odbor, ki je stavkarjem priznal osem od enajstih zahtev. Rudarji se brez oproščanja devetih tovarišev ne marajo vrniti na delo. Stavko vodi National Miners unija.

Sedem zamorskih fanlov spel pred sodiščem

Sodnik določil tri dni obravnave za vsakega. Afera radi sporov porotnikov in grožnje linčarjev

Decatur, Ala. — (FP) — Sedem zamorskih fanlov iz znane scottaborške afere, ki je stara že nad tri leta, je zopet pred sodiščem radi obtožbe, da so napadli na tovornem vlaku dve belopoltki. To je že tretja obravnava. Na prvi so bili vsi obsodeni na smrt, drugo obravnavo, katero je odredilo zvezno vrhovno sodišče, je proglasil za neveljavno sodnik, ker je uvidel, da obtoženci ne bodo dobili pravice.

Prvi je prišel na vrsto Heywood Patterson, kateremu je predsedujoči sodnik W. W. Callahan določil tri dni obravnave in prav toliko tudi ostalim obtožencem. Zagovorniki so temu odloku ugovarjali, ker imajo nad 50 prič in pravijo, da je nemogoče vseh zaslišati v tem času poleg državnih prič.

Skoraj ves prvi dan obravnave je bil porabljen pri izbiranju porote, pri čemer je nastala večja afeta radi falsifikacije imen dozdavnih zamorskih porotnikov. Odvetnik Leibowitz, ki načeljuje zagovorništvu, je ugovarjal porotni listi, češ, da vključuje le belopolte in da je bilo par imen zamorskih porotnikov zanešeno v knjigo po pretečenem torku, torej falsificiranih in neveljavnih. Njegov predlog za zavrnjenje obtožnic sodnik ni upošteval.

Ruby Bates, ena od "napadenk", ki je na drugi obravnavi izpovedala, da je vse skupaj le omreženje in da ni bila ne ona in ne njena tovarišica po nikomer napadena in posiljena, radi boleznin ne bo navzoča na obravnavi. Njena izpoved bo predložena pismeno.

Tudi v Decaturju je ozračje prežeto z rasnimi predsodki propelirali na governorja, naj pošle obtožencem. Zagovorniki so aje v mesto državno milico, ker so bili od linčarjev prejeli grožnje, da bodo "vsem ljubimcem nigrov" podkurili pod nogami. Za varstvo so se obrnili tudi na predsednika Roosevelta, Governor od sedaj še ni odredil milice v okraj.

Narodite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBEK:

MATH PETROVICH, predsednik.....595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBEK:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRCELJ.....Box 267, Strebane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peor, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR! — Korrespondence s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PRIMA, ki se nanaša na posla gl. predsednika, naj se navede na predsedništvo.
VSE DRUGAŠNJE posiljuje se v urad, ki se tiče gl. upravnega odbora in jednote vedno naj se pošlje na gl. tajništvo.
Vse druge, ki se tičejo gl. blagajnika, naj se pošljejo na gl. blagajništvo.
Vse druge, ki se tičejo gl. upravnega odbora, naj se pošljejo na gl. upravnemu odboru.
VSE PRITOBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošljejo Franku Vajcu, predsedniku nadzornega odbora.
VSE PRITOBE na gl. porotni odbor naj se pošljejo na John Gorška, predsednika porotnega odbora.
VSE DOPISE in drugi posla, razen tistih, ki se nanašajo na posla gl. tajništva, naj se v svet s glavnim jednoto, naj se pošlje na "PROSVETO", 3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than such benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of such benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

ti obtožencem. Zagovorniki so aje v mesto državno milico, ker so bili od linčarjev prejeli grožnje, da bodo "vsem ljubimcem nigrov" podkurili pod nogami. Za varstvo so se obrnili tudi na predsednika Roosevelta, Governor od sedaj še ni odredil milice v okraj.

Narodite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Umetna strela producirana Round Hill, Mass. — Dr. Robert J. Van De Graaff je 28. nov. vprico mnogih elektrotehnikov v tukajšnjem tehnološkem zavodu produciral električne bliske sedem milijonov voltov. Bliski so prihajali iz ogromnega generatorja z dvema stolpoma iz aluminija, ki sta 25 čevljev visoka in imata 16 čevljev v premeru in katere sta iznajdba Graaffa.

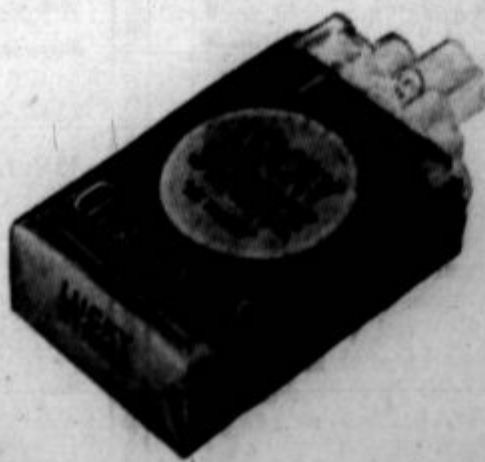
Vedno Najboljši Tobak

IN

Samo

Srednji Listi

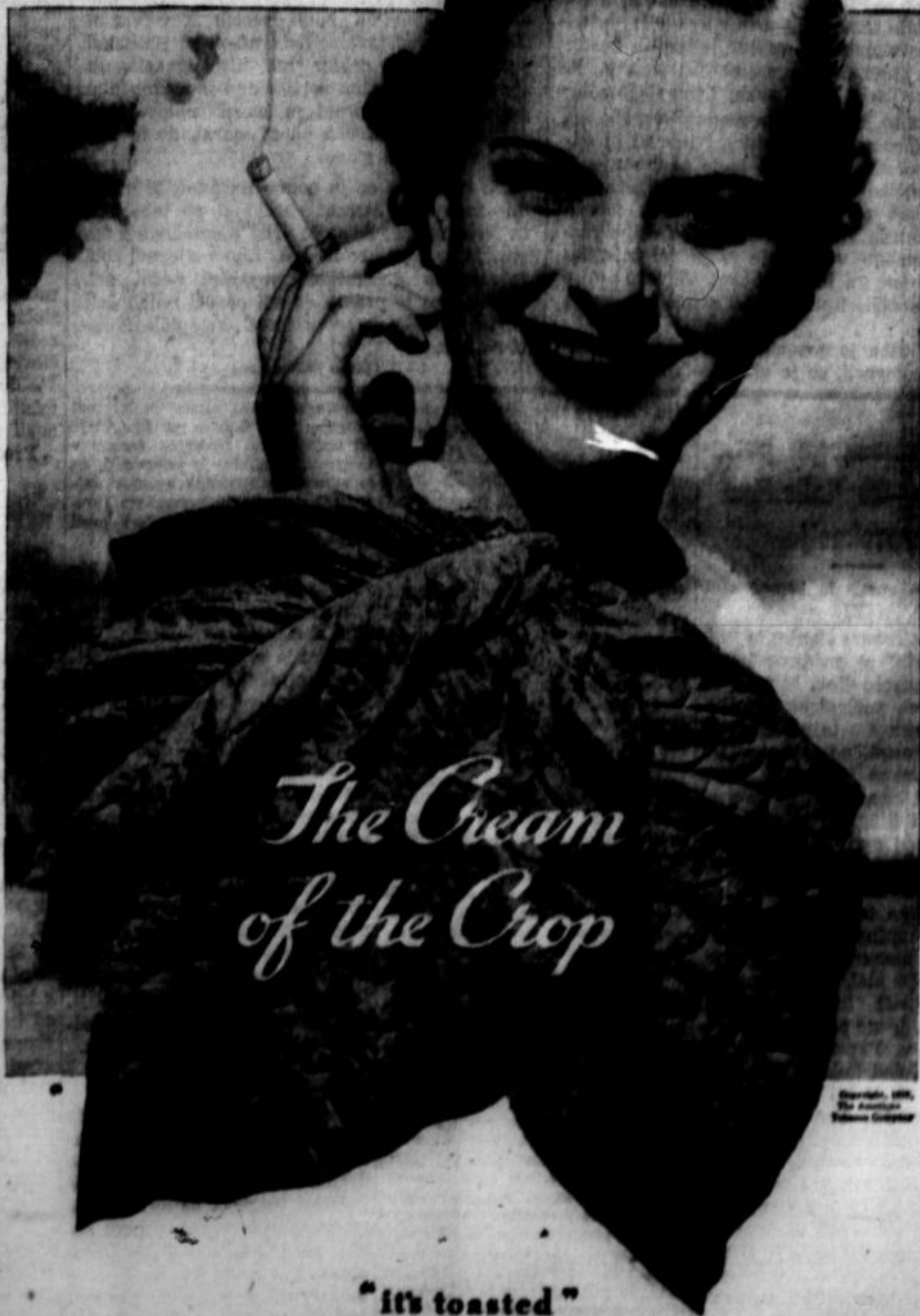
Ne samo iz naših lastnih južnih dežel — pač pa iz Turčije — iz Grčije — iz celega sveta — je zbrana prava smetana tobaknega pridelka za Lucky Strike. In samo srednji listi so rabljeni — ne stebila — ne peclji. Vsaka Lucky Strike je polno nabasana — trdno zavita. Celo konci cigaret so napolnjeni — do roba z izbranimi vrstami tobaka. Nobenih zrahljanih koncev — zato Luckies lahko vlečejo in gore enakomerno.

VEDNO najfinejši tobak

VEDNO najfinejša izdelava

VEDNO Luckies ugajajo!

The Cream of the Crop

"It's toasted"

ZA ZAŠČITO CRILA — ZA BOLJŠI OKUS

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

"Slovenec, Jugoslovan," sem odgovoril. "Rojen v Avstriji."

Pokimal je ter me pogledal. Govoril je z lahkim tujim naglasom, toda angleščina mu je tekla gladko. Njegovo ime — Mihael Koska — mi je vzbudilo domnevo, da je najbrže tudi on Slovan po poreklu, po imenu sodeč skoro gotovo Čeh. "Dobro, redov Adamič," je dejal ter me odpustil.

Toda to, kar sem na njem opazil najprej, ko sem ga zagledal, je bila njegova glava, brez dvoma največja in najdebelejša glava, ki sem jih kdaj videl na človeku — ogromna, visoka in široka glava, ki pa je razen svoje prostrane debelosti bila docela normalna človeška glava. Obraz je imel krepko razpotegnjen v višino in širino, skoro malce glup, po izrazu sličen brezizrazni maski, in mehko slovenski v takih posameznostih, kakršne so ličnice, čeljusti in obrabed. Pogled iz njegovih majhnih svetlozlatih in daleč vsaksebi stoječi oči je bil nenavadno, kar pretirano miren in razmišljen, a je človeka skoro nekoliko zmedel, če vas je gledal z njim predolgo. Tudi nos je bil prejemajhen ko velik, čeprav bi bil videti na manjšem obrazu povsem naravne velikosti; isto je veljalo tudi za usta s stanijenimi, negibnimi ustnicami, ki so se komaj zgenila celo, kadar je govoril.

Pročelje te ogromne kupole je bilo bleščeče plešasto, ozadje pa gosto in divje zaraslo s temnimi, sivimi kodri. S podnožja tenke, preme črte usločenih obrvi se je čelo dvigalo strmo in navpično s komaj opazno vzboklino do položno padajoče lobanje, in razdalja med obema sencama je bila zares ogromna. Ušesa so bila celo v razmerju z glavo velika, a lepo oblikovana.

Vojak po poklicu je bil po starosti v sredi med tridesetimi in štiridesetimi leti; za seboj je imel že lepo vrsto odsluženih let.

Na prve oči, ko sem videl le njegovo glavo, je bilo na tem močno nekaj presunljivo, nečloveškega, res ogromnega; toda potem, ko je spregovoril z menoj s svojim mirnim, stvarnim glasom, se je ta prvi vtis v meni močno razblinil. Malo po malem sem opazil tudi njegov kratki, čokati, malodane zatrepni život in njegove majhne, nežne roke. Prsi je imel široke in visoke, toda o njegovih ramah in rokav ne bi mogel trditi, da so napravljale vtis sile in moči. Tudi noge so bile tenke, in mož je imel precejšen trebuh.

Še tedne preden sem ga dobrodu spoznal, se mi je včasih kar samo po sebi dojmilo, da je v njem zakopana neka silna moč, ki pa leži mrtva, potlačena in nerazgibna. Ta dojem neke skrite moči se mi je vsiljeval sam ne vem kako, če sem le pogledal njegov veliki obraz, ki ni kazal najrahljše sledi uvelosti, marveč ga je bila sama gladka in rjava koža, tesno napeta preko mišic in velikih, okroglih kosti; nikjer na njem ni bilo najmanjše gubice, le okoli oči se jih je širilo nekaj komaj opaznih.

Na splošno je delal vtis neubrane osebnosti in nekaj časa me je hkratu privlečeval in odbijal. Spočetka je dražil moje zanimanje, a me nekako begal. Nisem si mogel razložiti, kaj na njem me prav za prav bega; morda njegova debela glava, njena zgolj fizična razsežnost; mnogo verjetneje pa je bil intuitivni čut, ki mi ga je kazal kot človeka višje vrste, ki v življenju ni našel svojega pravega mesta.

Izven službe je govoril redko in malo. Kadar pa je govoril, se je včasih otopel, nekoli-

ko bedasti izraz na njegovem obrazu trenutno umaknil skrivljenemu nasmehu, v katerem se je odražalo nekaj kakor slutnja globokega otožja. Včasih se je po cele minute nepremično zastrmel v človeka, kakor da bi mu skušal prodreti do dna. Pri vezbanju in v izvrševanju službenih dolžnosti se je na splošno ponašal gibko in strumno; izven službe se je vedel nekoliko prisiljeno ali, morda bolje, živčno zadržljivo.

Bil je dober vojak, čeden na pogled, ter je kot prvi seržant enakomerno lepo in pametno ravnal s svojimi podložniki; često pa se me je lotila misel, da sta mu vojaščina in upravljanje stotnijskih poslov le goli kretnji brez vsebine; biti vojak brzokone ni pomenilo zanj ničesar, nič resničnega, življenjskega; v glavo se mi je vrinila misel, da mu je armada samo pobeg (pred čim, tega nisem vedel); da nas uri, suče in vežba, da pa mu medtem duh blodi bog ve kje.

Kot prvi seržant je stanoval v posebni sobi poleg stotnijske pisarne. Če sem imel službo v taborišču in sem čistil sobe, sem včasih pokukal v njegovo izbo, če je bil slučajno pozabil zapreti vrata; videl sem, da je imel nad ležiščem vrsto polic, zastavljenih s knjigami. Redko je šel v Panama City, ne da bi se vrnil z zavojem knjig in časopisov, včasih pa je prejemal knjižne pošiljke tudi naravnost od knjigarne v Državah. Naročen je bil na znanstvene časopise; kadar jih je prečital, jih je navadno položil na mizo v stotnijsko sobo, namenjeno za razvedrilo in odih.

Z moštvo iz stotnije je zelo malo občeval, celo z drugimi podčastniki si ga videl le redko. Večina moštva ga je imela za malo prisrčnega. Nihče se ni seveda posebno trudil in pehal, da bi ga doumel. Vzeli so ga pač, kakršen je že bil, za spoznanje čudaški in prenapet, in pri tem je ostalo, kajti bolj ali manj čudaški, v eno smer nagnjeni značaji niso bili pred vojno nič nenavadnega med stari vojniki redne vojske. Vsakdo je poznal njegovo debelo glavo. Izven stotnije so ga tišči, ki niso vedeli njegovega imena, pa tudi marsikdo, ki je vedel, kako se piše, nazivali "mož z debelo glavo iz stotnije 'M'".

Nekateri starejši možje, ki so ga poznali že več let, so trdili, da mu je zelo neprijetno, če kdo kaj zine o njegovi glavi; zato se je vsa kdo vzdržal, črtniti kaj o tem v njegovi navzočnosti. Ni imel rad, da je kdo vanj zijal. Kadar koli in kjerkoli je mogel, je imel glavo pokrito s klobukom, ki je bil gotovo največji v stotnji.

Imel je še druge posebnosti, ki so dale mnogo govoriti v stotnji in zaradi tega v vsem polku. Tako je na primer kakor skoro sleherni iz taborišča hodil včasih k večernim filmskim predstavam, toda nikoli ni prestopil praga dvorane, dokler luči niso ugasnile, in zapustil jo je vedno neposredno pred končnim poljubom. V dvorani je moral namreč biti vsakdo odkrit, Koska pa ni maral, da bi kdo zijal v njegovo glavo.

Po predstavi se je potem navadno še preko mirozova sam samcat sprehajal po taborišču in izven njega; ko se je vrnil a sprehoda v tabor, je bral po ure in ure. Luč v njegovi sobi je utegnila prižgati ob vsakršni nočni uri. Pozneje mi je pravil, da spi ponoči redko delj ko tri ure; da pa so tudi noči, ko sploh ne zaspi o česa.

(Dolge prihodnjice.)

B. K.:

Požig nemškega parlamenta—kapitalistična provokacija

(Nadaljevanje in konec.)

VI

V že citiranem članku iz "Lidovih novin" pa najdemo še neko važno ugotovitev, ki izpopolnjuje zveze požigalcev nemškega parlamenta s tajno kapitalistično teroristično skupino, ki je financirana iz raznih kapitalističnih strani, četudi bo med njimi Deterding najvažnejši, ker mu je ruski petrolej trn v peti.

Za prevzemo oblasti se je za kulisas nemškega parlamenta vršila velika tajna borba med dvema skupinama, med hitlerjevci in monarhistično grupo. Za prvo je stal, kakor smo že omenili, tudi industrijalec v. Thiesse, drugo pa so vodili Hugenberg, v. Papen in voditelj jeklenih čelad Seldte. Kandidat tega tabora je bil nemški prestolonaslednik. Obe skupini sta imeli v načrtu, da bi najprej Hindenburga izrabili, nato pa ga odstavili. Obe sta se mrzlično pripravljali na prejem oblasti, vedeli sta druga za drugo in se tudi druga druge balli. Druga skupina je bila v toliko močnejša, ker je imela tudi generale in vojsko za seboj. Tako so bili hitlerijanci precej v stiski. Treba je bilo nečesa izrednega, pra-

vijo "Lidove noviny", nekakšen čudež, nekakšna provokacija bi se morala zgoditi, da bi ta nevezdrni polbožja spremenila in da bi se tehnična usode nagnila na hitlerijansko stran. Po "Lidovih novinah" je bil Goebels tišči, ki je prvi Hitlerju namignil, da bi bilo najbolje sežgati nemški parlament. K vsemu temu pa pride še neka druga zanimivost, ki jo prinaša omenjeni češki časnik.

"Že dolgo je znano dejstvo, da se od konca vojne in ruske revolucije drži na površju organizacija ruskih emigrantov, ki jo tvorijo bivši carski dostojanstveniki in visoki uradniki tajne policije. Ti organizirajo protikomunistične provokacije. Ta krog in njegovi bogati podporniki so znani vsem znanjem in notranjim ministrom. Najznamenitejši ponarejene listine poslednje dobe imajo svoj izvor v tem krogu. Na pr. "Pisma Zinovjeva" — snareževanje sovjetskih červoncev, madžarska afera s ponarejenimi franki, bolgarska teroristična grupa itd. Ta krog vzdržuje tesne zveze s mnogimi znanimi terorističnimi grupami v Evropi, na pr. v Madžarski, Bolgariji in Italiji. Eden izmed voditeljev tega kroga, bivši ruski oficir, Druždelovski, je pred leti priznal, da je eden izmed avtorjev "Pisma Zinovjeva"; pozneje je bil v Rusiji obsodjen na smrt. Drugi član tega kroga je neki bivši carski državni svetnik in član "ohranke", ki je bil še nedavno pod berlinskimi sodiščem obdolžen poskusa podobnega ponarejanja listin v velikem obsegu. Najvažnejše dejstvo, ki ga je treba vedno imeti v pameti, pa je to, da je glavni stan te dobre organizirane tolpe v Berlinu.

Nemška narodno-socialistična teroristična skupina je imela tesne zveze s tem ruskim krogom. Eden izmed

posrednikov med njima je bil tudi Rosenberg, pol Nemec pol Rus, ki je bil zadnji kot Hitlerjev emisar v Londonu. Zanimivo je pripomniti, da je eden od teh ruskih agentov najbližji sodelavec hitlerjevskega preiskovalnega sodnika v zadevi proti Torglerju in tovarišem.

Nato ugotavljajo "Lidove noviny" s poudarkom, da so avtorji "Pisma Zinovjeva" avtorji požiga nemškega parlamenta. Vsa ta dejanja so delo internacionalne kapitalistične reakcije in kontrarevolucije, naperjene proti proletariatu in Rusiji. Nemškemu kapitalizmu diše ukrajinska žitna polja, angleškim in ameriškim mogotcem georgijska petrolejska polja itd. Že vsa desetletja se poje v današnji družbi ena in ista pesem, razredna borba. Kapitalizem se v tej borbi poslužuje vseh sredstev, pripravljen pogaziti vse najelegantnejše človeške pravice. To je dokazal po fašizmu v Italiji in dokazuje zdaj v Nemčiji. Kakor se on poslužuje vseh sredstev, tako pa jih tudi izzajava.

VII

Češki prof. Otokar Fischer je opozoril v zadevi požiga nemškega parlamenta na Kleistovo dramo "Hermannschlacht". V začetku tretjega dejanja ukaže germanski knez, da se mora nekaj germanskih vojakov preobleči v rimske in da morajo med rimskim pohodom požigati germanske vasi, da bi tako še podkrepili in utrdili sovraštvo Germanov proti Rimljanom.

Tako nekako je mislil in storil tudi Hermann Goering.

Rimski cesar Nero je dal nekako pred tisoč devetsto leti sežgati Rim, kot krivce pa je obdolžil prve kristjane, ki so jih nato začeli divje preganjati. Krizali so jih, mučili huje kot Jezusa iz Nazareta, pošiljali so jih v cirkus med zveri in kot gladijatorje, toda rimsko cesarstvo je kljub temu propadlo.

Nekdo, ki je videl, kako so sežigali knjige, najboljše, kar je nemška kultura v zadnjih desetih letih dala, nam je pripovedoval, kako so bile daleč naokrog hiše črne in sajaste od pepela zgorelih knjig. In če je potegnil veter, je zaplavala zgorela nemška kultura v milijonih drobcih saj proti temnemu nebu in se razpršila na vse strani. Tihotapsko kakor bacil je legla spet na nemško zemljo. — Knjige so sežgali, duha niso ugonobili. Ta sajasti bacil je na tistem spočet neozdravljivo bolezen in fašistična Nemčija bo nekoč shirala na progresivni paralizi. Izgrizla si bo sama svoj mozeg, danes na videz trdna hrbtnica se ji bo zmečala in storila bo sramotno, nečasno smrt, kakor je nečasno živela.

Torgler in tovariši ječe v nemških ječah. Mogoče se bo že med razpravo razglasilo, da so napravili samomor, mogoče jih bodo v zadnjem trenutku kar tako spravili s pota. Nič novega bi ne bilo za nas, ki smo doživeli justifikacijo nedolžnega Saccia in Vanzettija, treh bolgarskih žrtve iz l. 1925. in nedolžnih obojenih čikaških "atentatorjev" iz osemdesetih let preteklega stoletja in še mnogih drugih. Kakor takrat se tudi zdaj pripravljiva nemška fašistična justica na umor. Roman Rolland, Einstein itd., razni pravniški veščaki, pisatelji in kulturni delavci že mesece in mesece prinašajo dokaze o nedolžnosti zaprtih in o krivdi tožiteljev, ves proletariati brani te žrtve razredne borbe, toda fašistična Nemčija ne dovoli obtožencem niti zagovornikov. Ker se v vsej Nemčiji ni našlo odvetnika za obtožence, so se javili iz inozemstva. Odklonili so jih. Med tistimi, ki se potegujejo za nedolžne žrtve niso samo njih prijatelji ali somišljeniki, tudi drugi; tako je iz vseh strani gledana zadeva o požaru v parlamentu spoznana kot največja politično-zločinska provokacija novejša dobe. Že prej omenjeni pariški odvetnik Moro-Giafferia je zato zaklical vsemu svetu:

"Govorim samo kot odvetnik in moram reči, da pripravljajo nemška sodišča s preudarkom strašen juristični umor. To naj izve ves svet, ki naj se ne utruja ponavljati te resnice."

Ne utruditi se, ne pa se tudi ustrašiti. Treba je preprečiti ta zločin, nedolžne žrtve je treba rešiti. Biti se za njih rešitev je človeška dolžnost.

Kdor pa more in zna, naj ne misli samo po odvetniško, naj misli nekaj več.

Precej več ...

"Književnost".

Vzorci zraka

Še nekatere podrobnosti o ruskem poletu v stratosfero

Ruski listi priobčujejo še vedno poročila o stratosfernem poletu pilota Birnbauma, inž. Godunova in komandanta Prokofjeva. Med novimi podrobnostmi navajamo naslednje:

Balon se je začel dvigati deset minut potem, ko so hermetično zaprli gondolo, t. j. ob pol 9. Ob 9. je bil v višini 6000 m, osem minut pozneje pa že v višini 12.000 metrov, ob 9.25 v višini 17.200, ob 10. v višini 17.500 m, ob 12.45 v višini 19.000 m, nakar se ni več dvigal. Dve uri je ostal v tej višini, 50 km južnozapadno od izhodišča. Posadka je bila skoraj nepretrgano v brezlični zvezi z zemljo. Ob 18.05 je pristal pri Kolomni v bližini Moskve, potem ko je za las ubežnil padcu v reko Moskvo. Posadka je bila v tem pričakovanju že ponovno zaprla okna, ki so jih odprli pri padanju v višini 5000 m.

Med tem ko je balon plaval v višini 19.000 m in je bilo treba čakati, da se zaradi sončnih žarkov močno sregreli plin shladil, da bi mogli spet na zemljo, so letalci pozajtrkovali. Ves čas so se počutili dobro, za kar gre hvala

tudi kisikovim aparatom, ki so jim olajšali dihanje. Ko so pri padanju odprli okna, je Godunov kot prvi pomolil glavo ven. Ker je opazil, da se je vrv za spuščanje plina oddaljila od okna, je splezal ven in jo spravil v red, nakar je šlo spet navzdol.

Zaradi majhnih oken je bilo v gondoli nekam temno, toda udeleženci so v najvišjih višinah lahko opazili, da ima nebo temnovioletno barvo, kar so registrirali tudi z barvno tabelo. Balon se je v marsikaknem oziru razlikoval od Picardovega balona in je bil dosti popolnejši. V primeru nevarnosti bi se dal hitro spremeniti v padalo. Zveza med balonom in gondolo je bila takšna, da je mogla posadka vsak hip pregledati notranjost balona. Kovinski (aluminijasti) kosi so bili med seboj skovalji, kar jim je dejalo večjo prožnost. Nekaj novega so bile svojevrstne steklenice za napolnitev s stratosfernim zrakom. Izdelane so bile tako, da so se v določeni višini same odprle in potem avtomatično zaprle. Tako je ekspedicija prinesla na zemljo celo vrsto "zračnih vzorcev" iz raznih višin. Znanstveni material, ki si ga je nabrala ekspedicija, še davno ni predelan, a je zelo bogat in vreden.

Strupeni Talleyrand

Francoskega državnika Talleyranda (1754-1838) je nekoč pripeljala neka dama, ki je slovela po svoji nelepoti, pa ji je Talleyrand v mladih letih vendarle dvoril:

"Slišala sem, da ste se ponahali z mojo naklonjenostjo!"

"Ponahal?" jo je s smehljajem zavrnil diplomat. "O, ne, milostljiva, samo svojo slabost sem priznal."

Brzjavka s Škotskega

Sale in dovpti o škotski skoposti postajajo že prava epidemija. Zato se je ondan v Aberdeenu, glavnem mestu Škotske, ustanovilo posebno društvo, ki vidi svojo poglavito nalogo v tem, da pobija škotske "vice". Po slavnostni ustanovitveni skupščini je šel edinburški delegat na pošto, da odda nujno brzjavko.

Kajpada je najprej vprašal, koliko bo brzjavka stala.

"Pol pennyja vsaka beseda", mu je pojasnil uradnik, "podpis je pa prost."

Delegat ni dolgo pomišljal.

"Jaz sem indijanski poglavar," je dejal, "ime mi je pa Pridemv-petek-zjutraj."

Brahms

Johannes Brahms je slovel po tem, da ni v nobeni družbi, kamor so ga povabili, držal jezika za zobmi in da je brezobzirno izlil svojo strupenost nad vsakim gostom.

Nekega večera se je takole poslovil od svoje gostiteljice:

"Najlepša vam hvala, draga gospa! V ostalem, če sem v naglici katerega iz vaše ljubeznive družbe pozabil razžaliti, vas pri tej priliki prosim oprostčenja!"

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti". Ali jih čitate vsak dan?

TISKARNA S.N.P.

APREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča de

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in d

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerno, enotako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4964
Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojasnila

Mr. JOŽEF TRINER O SITUACIJI ŽGANJA IN BRINOVCA TUKAJ IN V EVROPI

Mr. Jožef Triner, znan vinjski strokovnjak, je naslednje opazke radi situacije v nji in brinovca v ti deželi, kar tudi v Evropi:

"Situacija žganja je zelo kompleksna. V skladiščih Združenih držav, vladnih namreč, se nahaja okrog šest milijonov "bon whiskey", žganja v steklenicah, ki bo zadostoval za dva meseca. Pred prohibicijo je bilo žganje, ki se je prodajalo, kaj, mešano s starim. To nje žganja je potrebovalo nekaj skušenj. Jožefa Trinerja tu je v tistih dneh uživala tem ugleda, ker nje blago v tem gledu je bilo boljše, takozv. "Anti-Rye and Lilies of Bon", ki je bilo izredna kvaliteta. Skušnja Trinerjeve trdke je, ko dobra, da bo v stanu po poklicu prodajati staro do žganje za okrog \$30.00 k med tem, ko bo "bonded" žganje stalo okrog \$70 do \$90. Jo Trinerja družba je v soglasje s sedanjim ekonomskim tokom bo prodajala staro dozero go za zmerne popularne cene, bo pomagalo, da si ga bo vs lahko nabavil.

Prav taki razlogi sličejo s ciji brinovca v tej deželi.

V Evropi je dobro žganje brinovca na razpolago in na povalci so ga že velike zaloge. Mi ne bomo imeli "fa žganja in ne bomo zahteval naših odjemalcev visoke cen prodajali le lepe "labelne" soko ceno. Mi smo kupili kaj najfinejše stare škotske irske viske in najboljšega ja, kar se bo serviralo odje cem za nepretirane cene.

Kar se tiče konjaka in žganje je istega komaj le 25.000 v Kaliforniji in mnogo tiso med tega je naša posest. I fini kalifornijski konjak in nje. Mi bomo pa tudi prod francosko žganje in konjak kor tudi žganje iz drugih

Jožefa Trinerja trdka s ti zelo srečno, da more nuditi takega. Te stroke izurjenost pridobila v Franciji. Od t ma tudi kvaliteto blaga, i je sloveči Benedictine, Cren Menthe, Chartreuse, oboje r no in zeleno, Anisette Kme To bo najboljšje blago, ki prodajalo za zmerne popu cene. Naša firma uživa na še znanje tekem zadnjih 45 ga bo tudi v prihodnjih d

Mi visoko cenimo nak nost, s katero se je spreje naše blago, posebno po sk skem ljudstvu. Mi se bom žali tega tudi po odpoklic Naši odjemalci bodo dobili boljše blago in vse, kar b silo Trinerjevo ime, bo j no s Trinerjevimi jamstvo

SLOVENSKA NARODNA PO NA JEDNOTA

izdala svoje publikacije in se no list Prosveta za koristi, t trebno agitacijo svojih dru članstva in za propagando v dej. Nikakor pa ne za prop drugih podpornih organizacij. ka organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični de naznanila drugih podpornih org cij in njih društev naj se ne p listu Prosveta.